

بررسی رابطه بین سبک‌های هویت و انتظار از ازدواج در میان دانشجویان دانشگاه فرهنگیان (پسران بندرعباس)

حمید حقیقی^۱، حسن صادقی^۲، رحیم سالاری^۳، یعقوب جمال‌الدینی^۴

۱. کارشناس ارشد مشاوره خانواده و مدرس دانشگاه فرهنگیان (پردیس شهید بهشتی بندرعباس)

۲. نویسنده مسئول: دانشجوی کارشناسی علوم تربیتی دانشگاه فرهنگیان (پردیس شهید بهشتی هرمزگان)

sadeghi3410@gmail.com

۳. دانشجوی کارشناسی علوم تربیتی دانشگاه فرهنگیان (پردیس شهید بهشتی هرمزگان)

۴. دانشجوی کارشناسی علوم تربیتی دانشگاه فرهنگیان (پردیس شهید بهشتی هرمزگان)

چکیده

هدف: هدف پژوهش حاضر بررسی رابطه بین سبک‌های هویتی و انتظار از ازدواج در بین دانشجویان دانشگاه فرهنگیان شهر بندرعباس بود.

روش: روش پژوهش از نوع پژوهش‌های همبستگی بود. تعداد ۱۰۰ نفر به روش نمونه‌گیری تصادفی ساده برای حجم نمونه پژوهش انتخاب شدند. ابزار مورد استفاده در پژوهش حاضر عبارت بود از ۱- پرسشنامه سبک‌های هویتی برزونسکی (۱۹۹۰) ۲- پرسشنامه انتظار از ازدواج نیلفروشان (۱۳۹۰) بود. از ضریب همبستگی پیرسون و رگرسیون چندمتغیری همزمان برای تجزیه و تحلیل اطلاعات پژوهش استفاده شد.

نتایج: نتایج نشان داد که بین سبک‌های هویتی اطلاعاتی، هنجاری و تعهدی به ترتیب ۰/۲۹، ۰/۳۵ و ۰/۲۳ همبستگی مثبت و معناداری با متغیر انتظار از ازدواج دارند. درحالی که سبک هویتی سر درگم با متغیر انتظار از ازدواج همبستگی معناداری ندارد. نتایج معادله رگرسیونی چند متغیری همزمان نشان داد که هیچکدام از سبک‌های هویتی پیش‌بینی‌کننده معناداری برای متغیر انتظار از ازدواج نیستند.

کلیدواژه‌ها: سبک‌های هویتی، انتظار از ازدواج و دانشجویان.

مقدمه

ازدواج یکی از مهم ترین رویدادهای زندگی انسان محسوب می شود. ازدواج نه تنها در سلامت جسمی و روانی فرد مؤثر است، بلکه نقش مهمی در ورود انسان به دوره بزرگسالی بر عهده دارد (۱۱). ثبات در ازدواج و نیز رضایت از زندگی زناشویی از جمله مواردی است که تأمین کننده بهداشت روانی جامعه می باشد (۴). در مقابل آن، عدم ثبات در ازدواج نیز بهداشت روانی خانواده و در نتیجه بهداشت روانی جامعه را تحت تأثیر قرار می دهد. یکی از پیامدهای ازدواج ناموفق، طلاق است؛ به عبارت دیگر طلاق نیز یکی از شاخص های نابهنجاری در هر جامعه محسوب می شود (۳). رشد سریع آمار طلاق در دو دهه اخیر نشان می دهد که ناسازگاری خانوادگی به سرعت در حال افزایش می باشند. مهم ترین عوامل ایجاد این ناسازگاری ها، عدم شناخت و درک صحیح زن و مرد از یکدیگر و در نتیجه داشتن انتظارات و توقعات مبهم و غیر واقع بینانه از یکدیگر است (۲). در واقع افراد قبل از ازدواج پیش تصویرهایی از ازدواج دارند و انتظاراتی در ذهنشان نقش بسته است که کاملاً نیز از آنها آگاه نیستند. یکی از مشکلات زوج های جوان ناشی از استانداردها و فرضیه های ذهنی آنهاست. انتظاراتی که هر یک از زوجین از دیگری دارد، مبتنی بر چهارچوب از پیش تعیین شده ای است که می تواند ریشه در واقعیت نداشته باشد (۱).

اریکسون^۱، روانشناس معروف امریکایی، رشد روانی را شامل ۸ مرحله دانسته است. وی پنجمین مرحله از مراحل رشد را به نوجوانی اختصاص داده است. در این مرحله که از دوازده سالگی تا پایان نوزده سالگی ادامه دارد، هویت در برابر بحران و سردرگمی قرار دارد و با بلوغ جنسی آغاز می شود و به بحران هویت می انجامد. "من کیستم" مهم ترین مسأله در این دوره است که نوجوان را به خود مشغول می دارد. ششمین مرحله از مراحل رشد اریکسون، بیگانگی در برابر جدایی نام دارد. بیشتر جوانان در این دوره تن به ازدواج می دهند که بیانگر همبستگی بیشتر آنان با جامعه است. اما اگر فرد نتوانسته باشد ارتباط های معقول و محبت آمیزی در دوره نوجوانی به وجود آورده باشد و در این مرحله هم در جبران آن ناکام باشد، نتیجه اش انزوا و گوشه گیری برای اوست (۵).

شکی نیست که برای ایجاد امنیت و سلامت خانواده، انتخاب همسر امری قابل توجه است. شکل گیری مطالعات متعدد در این حوزه خود نشانگر اهمیت روزافزون این مقوله می باشد (۷). در انتخاب همسر عوامل متعددی از جمله عوامل اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی، طبقه خانوادگی و شخصیت و هویت فرد دخیل می باشند.

یکی از متغیرهایی که به نظر می رسد با ازدواج مرتبط باشد متغیر هویت^۲ است؛ هویت مجموعه نگرش ها، ویژگی ها و روحیاتی است که یک فرد را از دیگران متمایز می کند (۹). سبک هویت به راه کاری اشاره دارد که یک فرد به طور کلی هنگام حل کردن مسائل مربوط به هویت آن را به کار می گیرد یا ترجیح می دهد این سبک های هویتی عبارتند از: سبک هویتی اطلاعاتی، سبک هویتی هنجاری و سبک هویتی سردرگم یا اجتنابی (۱۲).

افراد با سبک هویت اطلاعاتی، درباره دیدگاه های خود شکاک بوده و همواره متمایلند که قضاوت درباره خود را تا هنگام پردازش و ارزیابی اطلاعات مربوط به خود به تعویق بیندازند (۱۳). جهت گیری هویت اطلاعاتی با تعمق درباره خود، تلاش های مقابله ای مسأله دار، سبک معرفتی منطقی، احساس نیاز به شناخت، پیچیدگی شناختی، تصمیم گیری هدفمند، وظیفه شناسی، پذیرش و هویت موفق رابطه مثبت نشان می دهد (۱۴).

1-Erikson
2 - Identity

افراد با سبک هویت هنجاری در مواجهه با تعارضات هویت به طور نسبتاً خودآیند از انتظارات و توقعات ((دیگران مهم)) تبعیت می کنند(۱۳). برخی مطالعات نشان می دهد که افراد با سبک هویت هنجاری سازگار و وظیفه شناس بوده و همچنین مفاهیم خود آن ها پایدار و زودرس است (۱۴).

افراد با سبک هویت سردرگم در مواجهه با تعارضات و تصمیمات فردی اهمال کار و ناراضی بوده و علاقه مندند که رفتار آن ها از طریق تقاضاها و مشوق های محیطی تعیین و کنترل گردد. سبک هویت سردرگم با سطوح پایین آگاهی از خود، وظیفه شناسی و مقاومت شناختی و باسطح بالایی از راهبردهای تصمیم گیری غیر انطباقی و راهبردهای شناختی بد کارکرد، مقابله هیجان مدار و هویت مغشوش رابطه نشان می دهند(۱۴).

حجازی و فرتاش (۱۳۸۵) در پژوهش خود نشان دادند که دختران در استفاده از سبک هویت اطلاعاتی بر پسران پیشی می گیرند، لیکن دختران و پسران در استفاده از سبک هویت هنجاری و سبک هویت مغشوش (اجتنابی) و تعهد هویت تفاوت معناداری نشان ندادند. همچنین در ارتباط با کیفیت دوستی، دختران به صورت معناداری در صمیمیت و افشای خود و تقابل دوستی بر پسران برتری دارند. در مولفه های مجاورت و وفاداری و اعتماد، تفاوت معناداری بین دو جنس مشاهده نشد (۶).

واترمن^۳ (۱۹۹۲) طی مروری بر پژوهش های انجام شده در این زمینه رابطه هویت یافتگی را با حرمت خود بالا، اضطراب و افسردگی پایین، هدفمند بودن، همکاری و کمک به دیگران، ظرفیت و صمیمیت بالا و برخی جنبه های تفکر انتزاعی گزارش کرده است (۱۶).

در پژوهش برزونسکی و کاک (۲۰۰۵)، در حالی که دانشجویان دختر در مقایسه با دانشجویان پسر روابط بین فردی صمیمانه تر و تحمل بیشتر عقاید دیگران را گزارش کردند، در مقابل پسران نسبت به دختران سبک زندگی سالم تری نشان دادند. نتایج مطالعه آنان همچنین نشان داد که دانشجویان با سبک اطلاعاتی در مقایسه با دانشجویان سبک های هویت هنجاری و سردرگم در مقیاس های خودمختاری تحصیلی، خودبسندهی، مهارت های مدیریت مؤثر زندگی، احترام و تحمل افراد متفاوت از خود، ایجاد روابط صمیمانه، استقلال هیجانی و اعتماد به نفس نمرات بالاتری گزارش کردند. همچنین، در مقایسه با دانشجویان با سبک هویتی سردرگم، دانشجویان با سبک های هویتی اطلاعاتی و هنجاری در مقیاس های اهداف تحصیلی، واقع بینی، نقشه های طولانی مدت درباره زندگی و اهداف و روابط پایدار با همسالان خود نمرات بالاتری نشان دادند. علاوه بر این، نتایج مطالعه فوق نشان داد که دانشجویان اطلاعاتی در مقایسه با دانشجویان سردرگم سالم تر بوده و از سبک زندگی بهتری برخوردارند (۱۵).

نیلفروشان و همکاران (۱۳۸۹) در پژوهش خود نشان دادند که همسانی درونی مقیاس انتظار با استفاده از آلفای کرونباخ ۰/۸۸ و ضریب بازآزمایی در فاصله سه هفته ۰/۹۱ به دست آمد. همچنین همبستگی این مقیاس با مقیاس نگرش نسبت به ازدواج ۰/۴۳ به دست آمد. همچنین نتایج تحلیل عاملی نشان داد مقیاس انتظار از ازدواج یک ابزار چند بعدی و دارای سه عامل انتظار واقع گرایانه، انتظار ایده آل گرایانه و انتظار بدبینانه می باشد. از سویی دیگر نتایج نشان داد که دختران در مقایسه با پسران انتظار بدبینانه تری نسبت به ازدواج دارند (۱۰).

به طور کلی پژوهشگر در این پژوهش به دنبال پاسخ به این پرسش است که آیا بین سبک های هویتی و انتظار از ازدواج رابطه ای وجود دارد؟

³ -Waterman

روش

از آنجا که هدف پژوهش حاضر بررسی رابطه سبک های هویتی و انتظارات از ازدواج دانشجویان دانشگاه فرهنگیان استان هرمزگان می باشد، روش تحقیق این پژوهش توصیفی و از نوع همبستگی می باشد. به دلیل آنکه هیچ گونه دستکاری و تغییری در جامعه یا آزمودنی ها صورت نمی گیرد و هدف تحقیق بررسی رابطه و مطالعه حدود تغییرات یک یا چند متغیر است، (سبک های هویت متغیر پیش بین و انتظار از ازدواج متغیر ملاک می باشد). بنابراین این طرح پژوهشی، توصیفی و از نوع همبستگی می باشد.

جامعه و نمونه

جامعه آماری پژوهش حاضر کلیه دانشجویان کارشناسی پیوسته دانشگاه فرهنگیان استان هرمزگان (پردیس شهید بهشتی) می باشند که از جامعه آماری فوق ۱۰۰ دانشجو (پسران) به صورت تصادفی انتخاب شدند و پرسشنامه سبک هویت و انتظار از ازدواج را تکمیل نمودند.

ابزار سنجش

۱- مقیاس انتظار از ازدواج: در این پژوهش برای بررسی انتظارات آزمودنی ها از ازدواج، از مقیاس انتظار از ازدواج استفاده شده است. این پرسشنامه حاوی ۴۰ گزاره است. پاسخ دهندگان از مقیاس لیکرت از ۱، کاملاً مخالفم تا ۵، کاملاً موافقم استفاده می کنند؛ بنابراین حداقل نمره ۴۰ و حداکثر آن ۲۰۰ است. گزاره های ۴- ۱۸- ۲۳- ۲۸- ۳۰- ۳۵- ۳۸ به طور معکوس نمره گذاری می شوند. به طور کلی نمرات پایین تر نشان دهنده انتظارات بدبینانه از ازدواج، و نمرات بالاتر نشان دهنده انتظار ایده آل گرایانه از ازدواج است. نمراتی که در حد وسط هستند، انتظارات واقع گرایانه را نشان می دهند. پاسخگویی به آن حدود ۱۰ دقیقه زمان می برد. (۱۰)

۲- مقیاس سبک هویت: پرسشنامه سبک هویت یک مقیاس ۴۰ سؤالی است که ۱۱ سؤال آن مربوط به مقیاس اطلاعاتی، ۹ سؤال آن مربوط به مقیاس هنجاری و ۱۰ سؤال آن مربوط به مقیاس سردرگم یا اجتنابی و ۱۰ سؤال دیگر مربوط به مقیاس تعهد است که برای تحلیل ثانویه استفاده می شود و یک سبک هویتی محسوب نمی شود. پاسخ آزمودنی ها به سؤالات به شکل طیف لیکرت ۵ درجه ای که شامل کاملاً مخالف: ۱ تا کاملاً موافق: ۵ می باشد (۸).

یافته‌ها

جدول ۱. مشخصات توصیفی متغیرهای پژوهش

متغیر	حداقل	حداکثر	میانگین	انحراف استاندارد
انتظار از ازدواج	۱۰۰	۱۵۹	۱۲۳/۹۹	۱۳/۲۹
سبک اطلاعاتی	۱۸	۴۸	۳۶/۵۳	۵/۷۶
سبک هنجاری	۱۶	۴۱	۲۹/۸۲	۵/۱۶
سبک سردرگم	۱۱	۴۲	۲۶/۲۰	۶/۶۴
سبک تعهدی	۲۰	۴۸	۳۴/۷۸	۵/۶۱

نتایج جدول فوق مشخصات توصیفی متغیرهای پژوهش را نشان می‌دهد. در متغیر انتظار از ازدواج حداقل مقدار ۱۰۰، حداکثر مقدار ۱۵۹، میانگین ۱۲۳/۹۹ و انحراف استاندارد آن برابر با ۱۳/۲۹ است. در متغیر سبک هویتی اطلاعاتی حداقل مقدار ۱۸، حداکثر مقدار ۴۸، میانگین ۳۶/۵۳ و انحراف استاندارد آن برابر با ۵/۷۶ است. در متغیر سبک هویتی هنجاری حداقل مقدار ۱۶، حداکثر مقدار ۴۱، میانگین ۲۹/۸۲ و انحراف استاندارد آن برابر با ۵/۱۶ است. در متغیر سبک هویتی سردرگم حداقل مقدار ۱۱، حداکثر مقدار ۴۲، میانگین ۲۶/۲۰ و انحراف استاندارد آن برابر با ۶/۶۴ است. در متغیر سبک هویتی تعهدی حداقل مقدار ۲۰، حداکثر مقدار ۴۸، میانگین ۳۴/۷۸ و انحراف استاندارد آن برابر با ۵/۶۱ است.

جدول ۲: ماتریس ضریب همبستگی بین سبک‌های هویتی با انتظار از ازدواج

انتظار از ازدواج		سبک های هویتی
۰/۲۹	ضریب همبستگی	اطلاعاتی
۰/۰۱	سطح معناداری	
۰/۳۵	ضریب همبستگی	هنجاری
۰/۰۱	سطح معناداری	
-۰/۱۶	ضریب همبستگی	سردرگم
۰/۱۰	سطح معناداری	
۰/۲۳	ضریب همبستگی	تعهدی
۰/۰۱	سطح معناداری	

مشخصات جدول ماتریس ضرایب همبستگی بین سبک‌های هویتی و انتظار از ازدواج را نشان می‌دهد. بین سبک هویت اطلاعاتی و انتظار از ازدواج با مقدار ضریب همبستگی ۰/۲۹ در سطح ۰/۰۱ رابطه مثبت معنی‌داری وجود دارد. بین سبک هویت هنجاری و انتظار از ازدواج با مقدار ضریب همبستگی ۰/۳۵ در سطح ۰/۰۱ مثبت رابطه معنی‌داری وجود دارد. بین سبک هویت سردرگم و انتظار از ازدواج با مقدار ضریب همبستگی -۰/۱۶ در سطح ۰/۱۰ رابطه معنی‌داری مشاهده نشد. بین سبک هویت تعهدی و انتظار از ازدواج با مقدار ضریب همبستگی ۰/۲۳ در سطح ۰/۰۱ رابطه مثبت معنی‌داری وجود دارد. بنابراین سه سبک هویتی اطلاعاتی، هنجاری و تعهدی رابطه مثبت و معنی‌داری دارند.

جدول ۳. ضرایب رگرسیونی سبک های هویتی برای پیش بینی متغیر انتظار از ازدواج

متغیر ملاک	متغیرهای پیش بین	β	T	P	R	R^2	F	P
انتظار از ازدواج	اطلاعاتی	۰/۱۴	۱/۱۶	۰/۲۴	۰/۳۹	۰/۱۵	۴/۴۲	۰/۰۱
	هنجاری	۰/۲۲	۱/۷۶	۰/۰۸				
	سردرگم	-۰/۱۲	-۱/۲۲	۰/۲۲				

				۰/۷۱	۰/۳۶	۰/۰۴	تعهدی	
--	--	--	--	------	------	------	-------	--

مشخصات جدول فوق نتایج معادله رگرسیون همزمان را برای پیش بینی انتظار از ازدواج براساس سبک‌های هویتی نشان می‌دهد. مقدار ضریب همبستگی چندگانه برابر با ۰/۳۹ و ضریب تعیین آن برابر ۰/۱۵ است. به عبارت دیگر ۱۵ درصد از تغییرات متغیر انتظار از ازدواج به وسیله‌ی سبک‌های هویتی تبیین می‌شود. همچنین مقدار $F=4/42$ ، در سطح ۰/۰۱ معنی‌دار مشاهده شد که به این معنی است که داده‌ها برای تحلیل رابطه خطی مناسب هستند. از سوی دیگر نتایج نشان داد که هیچکدام از سبک‌های هویتی پیش بینی کننده معنی‌داری برای متغیر انتظار از ازدواج نیستند.

نتیجه گیری

هدف پژوهش حاضر بررسی رابطه بین سبک‌های هویتی و انتظار از ازدواج در بین دانشجویان پسر دانشگاه فرهنگیان بندرعباس بود. نتایج پژوهش حاضر حاکی از آن است که افراد با سبک‌های هویتی اطلاعاتی، هنجاری و تعهدی، رابطه‌ی معناداری با انتظارات از ازدواج دارند و در بین آن‌ها به ترتیب، سبک‌های هویتی هنجاری با ضریب همبستگی ۰/۳۵ و سطح معناداری ۰/۰۱، سبک‌های هویتی اطلاعاتی با ضریب همبستگی ۰/۲۹ و سطح معناداری ۰/۰۱، سبک‌های هویتی تعهدی با ضریب همبستگی ۰/۲۳ و سطح معناداری ۰/۰۱ قرار دارند. به عبارت دیگر با افزایش نمره سبک‌های هویتی اطلاعاتی، هنجاری و تعهدی، نمره انتظار از ازدواج نیز بالا خواهد رفت که نشانگر همبستگی مثبت بین این متغیرهاست.

از طرف دیگر بین سبک‌های هویتی سردرگم با ضریب همبستگی ۰/۱۶- و سطح معناداری ۰/۱۰ رابطه معناداری با با انتظارات از ازدواج مشاهده نشد. در خصوص این یافته به نظر می‌رسد که سبک‌های هویتی سردرگم یک سبک‌های هویتی منفی است و از سوی دیگر نمرات انتظار از ازدواج دانشجویان از متوسط به بالا بود (۱۰۰ تا ۱۵۹) به همین جهت رابطه معنی‌داری با انتظار از ازدواج بالا یافت نشد.

از یافته‌های قابل تامل پژوهش حاضر این بود که دانشجویان با سبک‌های هویتی هنجاری بیشترین انتظارات از ازدواج را دارند و پس از آن سبک‌های هویتی اطلاعاتی و هویتی قرار دارند و دانشجویان با سبک‌های هویتی سردرگم دارای انتظارات پایینی از ازدواج هستند. براساس تئوری اریکسون (۱۹۷۷) دستیابی به هویت موفق و تثبیت شده در سن نوجوانی از شرایط لازم برای رسیدن به مرحله‌ی بعد یعنی مرحله ششم روانی-اجتماعی (صمیمیت در مقابل انزوا) است. لذا برای داشتن یک ازدواج موفق داشتن هویت با ثبات از پیش فرض‌های ضروری آن است. در خصوص همبستگی مثبت بین سبک‌های هویتی هنجاری و انتظار از ازدواج در پژوهش حاضر می‌توان گفت که سبک‌های هویتی هنجاری از طریق به تعویق انداختن و اجتناب فعالانه از تصمیم‌گیری، شکل دادن تعهد و مذاکره هویت مشخص می‌شود. آنها وظیفه شناس و هدفمند، اما بسیار ساختارمند هستند و در برابر اطلاعاتی که ممکن است با ارزشها و عقاید شخصی شان در تعارض باشند، بسته هستند. آنهایی که از سبک‌های هویتی هنجاری استفاده می‌کنند، گرایش به دفاعی بودن بیشتر و بسته بودن نسبت به پسخوراند در مورد برخی از جنبه‌های خود، مانند ارزشهای شخصی هستند. آنها هویت خود را در واژه‌هایی شبیه انتظار و رهنمود والدین، مذهب و دیگر گروه‌های مهم تعریف می‌کنند. آنها در مقابل اطلاعاتی که عقاید موجود رایج آنها را به چالش می‌کشند مقاوم هستند.

محدودیت پژوهش

تعدادی از دانشجویان زمان کافی را صرف پاسخ به پرسشنامه نکردند و تعدادی دیگر ناقص پاسخ دادند و تعدادی به خاطر آشنا بودن با پژوهشگران به تکمیل پرسشنامه پرداختند.

منابع

۱. ابرهیمی، ن. ۱۳۸۷. بررسی تاثیر آموزش انتخاب و کنترل گلاسر بر آزار عاطفی زوجین در شهر اصفهان. پایان نامه کارشناسی ارشد دانشگاه اصفهان
۲. احمدی، ا.، تاجیک اسماعیلی، ع.، به پژوه، اح. رشید پور، م. صافی، ا.، نوایی نژاد، ش. ۱۳۷۴. آموزش نوجوانان در آستانه ازدواج، تهران. انجمن اولیا و مربیان
۳. احمدی موحد، م. ۱۳۸۷. شاخص های ازدواج و طلاق و بررسی تغییرات آن در کشور با تاکید بر آمار های استانی سالهای ۸۶-۸۱. فصلنامه جمعیت ۱۵(۶۳) ۱-۲۵.
۴. بنی جمالی، ش. نفیسی، غ. یزدی، س. م. ۱۳۸۳. ریشه یابی مدل از هم پاشیدگی خانواده ها در رابطه با ویژگیهای روانی - اجتماعی دختران و پسران قبل از ازدواج. مجله علوم تربیتی و روان شناسی، دوره سوم، سال یازدهم، شماره های ۲ و ۱.
۵. پارسا، محمد. ۱۳۸۳. زمینه نوین روان شناسی (روان شناسی عمومی). تهران: انتشارات بعثت. چاپ سوم.
۶. حجازی، ا. فرتاش، س. (۱۳۸۵). تفاوت های جنسیتی در سبک های هویت، تعهد و کیفیت دوستی، پژوهش زنان. دوره ۴، شماره ۳، پاییز، ۶۱-۷۶.
۷. دلخوش، م. ت. ۱۳۸۶. ارزشهای ازدواج جوانان ایرانی، فصلنامه روانشناسان ایران. سال سوم، شماره ۱۲.
۸. غضنفری، ا. ۱۳۸۳. اعتباریابی و هنجاریابی پرسشنامه سبک هویت (ISI-6G). مطالعات تربیتی و روان شناسی دانشگاه فردوسی مشهد، دوره ۵، شماره ۱؛ از صفحه ۸۱ تا صفحه ۹۴.
۹. نجفی، م. ۱۳۹۲. پیام مشاوره هویت شناسی. چاپ اول. آرما، ویژه نامه دانشجویی متاهل پیام مشاوره.
۱۰. نیلفروشان، پ. عابدی، ا. احمدی، ا. نویدیان، ع. ۱۳۸۹. بررسی ساختار عاملی، اعتبار و روایی مقیاس انتظار از ازدواج. نشریه پژوهش های نوین روانشناختی (روانشناسی دانشگاه تبریز: زمستان، دوره ۵، شماره ۳۰، از صفحه ۳۹ تا ۲۱).
۱۱. موسوی، ا. ۱۳۸۶. مشاوره قبل از ازدواج با نگاه کاربردی، تهران، مهر کاویان.

12. Berzonsky, M. D. (2002, June). Identity processing styles, self construction, and personal epistemic assumptions: A social-cognitive perspective. Paper presented at the workshop "Social Cognition in Adolescence: Its Developmental Significance", Groningen

13. Berzonsky, M. D. (1990). Self-construction over the life-span: A process perspective on identity formation. In G. J. Neimeyer & R. A. Neimeyer (Eds.), *Advances in personal construct psychology* (Vol. 1, pp. 155-186). Greenwich, CT: JAI Press.

14. Berzonsky, M. D., & Kuk, L. S. (2000). Identity status, identity processing style, and the transition to university. *Journal of Adolescent Research*, 15, 81-98.

15. Berzonsky MD, Kuk L, 2005. Identity style, psychosocial maturity and academic Performance, personality and individual different. *European Journal of Personality*. 39 (1): 235-247.
16. Waterman, A. S. (1992). Identity as an aspect of optimal psychological functioning. In G. R.